ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 7, Sayı: 99, Aralık 2019, s. 294-304

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.39998>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date

4.10.2019

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date

29.12.2019

Doç. Dr. Fahrettin GEÇEN

İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Resim Bölümü
fahrettin.gecen@inonu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Tahir ÇELİKBAĞ

Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
tcelikbag@firat.edu.tr

NAKKAŞ LEVNİ’NİN TEK FİĞÜRLÜ KADIN MİNYATÜRLERİNİN PLASTİK AÇIDAN ELE ALINIŞI

Öz

Minyatür, Osmanlı resim sanatında önemli bir yer kaplamakta, kendine has çizimsel özellikleri ve kurallarıyla resim sanatında farklı bir yere oturmaktadır. Osmanlı imparatorluğunda minyatür sadece kural kalıpları içinde kalmamış zamanla Avrupa resim sanatından da etkilenip plastik açıdan (perspektif, boyut, hareket vb. öğelerden) gelişim ve değişimler yaşamıştır. Lale devriyle duraklama dönemine giren Osmanlı minyatür sanatı, Levni’yle birlikte tekrar bir gelişim ivmesi kazanmıştır. Osmanlı minyatürlerinde resim sanatının plastik değerlerinin (oran, boyut, perspektif vb.) dışına çıkılarak bilinçli bir şekilde nesnelerin-objelerin, figürlerin formları ve biçimleri bozulmuştur. Nakkaş Levni ise bu anlayışı yıkmış gerçekçi formda ve biçimde resmin plastik değerlerine uygun minyatürler yapmıştır. Levni’nin minyatürlerinde gerçekçi tavırlar göstermesinin nedeni ise III. Ahmed’in portrelerini yapmış olan Vanmour’dan etkilenmiş ve onun portrelerini inceleyip ondan esinlenmiş olmasıdır. Araştırmanın amacı Nakkaş Levni’nin minyatür sanatına plastik açısından (hareket, biçim, boyut, oran...gibi) getirdiği farklı etkileri ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın önemi ise minyatür sanatında kullanılan kurallar içerisindeki plastik değerlerin değişiminin önemini vurgulamaktır. Araştırmanın sonucunda Nakkaş Levni’nin minyatürlerinde tek figürlü kadın figürlerini çok çalıştığı, resmini yaptığı bazı kadın figürlerine Avrupa resim sanatında özellikle Rönesans dö-

minde kullanılan 'S' hareketini verdiği, bayan figürlerin göğüs dekoltesini göstererek klasik minyatürlerden ayrıştığı, anatomik yapıları belirgin çizdiği ve oranlamayı büyük oranda kurduğu, klasik minyatürlere göre eserlerinin çok gerçekçi olduğu, arka planı monokrom genellikle tek renk ve birkaç stilize çiçekle doldurulduğu, üst üste lekese boyamalarla boyutlandırmaya gittiği, çok fazla renklilik tonal çeşitliliğin olmadığı görülmüştür. Levni'nin minyatür eserlerinin modern resme geçişte öncü olduğu kanısı araştırma sonucu ortaya çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: Levni, Minyatür, Nakkaş, Gerçekçi Resim, Vanmour

NAKKAŞ LEVNI'S SINGLE FIGURED WOMEN'S MINIATORS WITH PLASTIC PURCHASE

Abstract

The miniature occupies an important place in the Ottoman art of painting and sits in a different place in the art of painting with its unique drawing features and rules. In the Ottoman Empire, miniatures were not only in patterns of rule, but were also influenced by the European art of painting in terms of plastic (perspective, size, movement, etc.). elements) has experienced development and changes. Ottoman miniature art, which entered a period of stagnation with the tulip era, gained momentum of development again with Levni. The plastic values of the art of painting in Ottoman miniatures (ratio, size, perspective, etc.) the forms and forms of objects-objects, figures have been broken out consciously. Nakkaş Levni, on the other hand, destroyed this understanding and made miniatures in realistic form and form in accordance with the plastic values of the painting. The reason levni showed realistic attitudes in his miniatures is that III. It is that he was influenced by Vanmour, who had made portraits of Ahmed, and studied his portraits and was inspired by him. The aim of the research is to reveal the different effects that Nakkaş Levni brings to miniature art in terms of plastic (movement, shape, size, proportion...). The importance of research is to emphasize the importance of changing plastic values within the rules used in miniature art. Levni's miniatures single figures as a result of the research in some very trying calligrapher female figures in European art of painting the female figure made a picture, especially of the Renaissance period used the 'S' of the movement is given by showing the female figure of classic miniatures from the cleavage divide, and drew largely oranlamay apparent anatomical structures, built according to the classic miniatures of his works is very realistic, the background is usually monochrome single color and it was filled with stylized flowers few, on top went to paint on the stain with sizing, it has been observed that there is not much colouration of the tonal variety. The belief that levni's miniature works were pioneers in the transition to modern painting has emerged as a result of research.

Keywords: Levni, miniature, Miniaturist, realistic painting, Vanmour

GİRİŞ

Minyatürün Osmanlı resim sanatında önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir, kendine has çizimsel özellikleri ve kurallarıyla resim sanatında farklı bir yere sahiptir. Osmanlı

İmparatorluğu'nda minyatür resmi sadece kural kalıpları içinde kalmamış zamanla Avrupa resim sanatından da etkilenip plastik açıdan (perspektif, boyut, hareket... gibi öğelerde) gelişim ve değişimler yaşamıştır. 17. Yüzyılın başlarında minyatür sanatında Osmanlı İmparatorluğu'nda ciddi zayıflamalar görülmüştür (Başkan, 2014;161).

18. yüzyılın ilk yarısı itibariyle Osmanlı imparatorluğu Batı'ya yönelmeye başlamıştır. Kendini yenileme çabası içerisinde giren Osmanlı Batıyı birçok alanda olduğu gibi sanat alanından da örnek almaya başlamıştır. Osmanlı İmparatorluğu hükümdarı III. Ahmet ve o dönemin sadrazamı Nevşehirli Damat İbrahim Paşa sanatın gelişimi için büyük desteklerde bulunmuşlardır (İlden, 2011:1303; And, 2004:94). Lale devriyle duraklama dönemine giren Osmanlı minyatür sanatı; Levni, Buhari, hakkâk Derviş Hasan Eyyubi, Ciltci Mehmed ve ressam Barseg gibi sanatçılar tarafından sarayın taşındığı yer olan Edirne'de minyatür sanatı tekrar harekete geçirilmiştir. Bu sanatçıların en önemlilerinden biri ise Nakkaş Levni'dir. Nakkaş Levni ile minyatür sanatı tekrar bir gelişim ivmesi kazanmıştır. Levni resmin plastik değerlerinin (oran, boyut, perspektif vb.) bilinçli şekilde kurallandırılarak farklı ve gerçekçi formların dışında kullanılmasını yıkıp gerçekçi formlarda resmin plastik değerlerine uygun minyatürler çizmeye başlamıştır. Minyatürlerinde gerçekçi tavırlar göstermesinin nedeni ise III. Ahmed'in portrelerini yapmış ressam Vanmour'dan etkilenen Levni'nin sanatçının portrelerini inceleyip, etkilenip kendine özgün eserler ortaya koymasıdır (Bulut, 2001:62-63; Başkan, 2014;161-165).

Nakkaş Levni'nin minyatürlerine bakıldığında Osmanlı minyatürlerine göre konuları değişmiş sanatçı kadın, içki, aşk gibi temaları ele almıştır. “Yani artık içeriğini çoğunlukla mesnevîden alan minyatürlerin yerine konu, gazelin dünyasına dolayısıyla Nedim'in eserlerinde olduğu gibi bu dünyaya, yaşanan ve zevk duyulan âleme çevrilmiştir. Bu bağlamda kadın da Levni'nin minyatürlerinde en sık kullandığı figürler arasında yerini alır” (Bulut, 2001:64). Sanatçı toplu figürleri ve erkek figürlerini de eserlerinde imge olarak kullandığı görülmektedir. Sanatçının eserlerinde illüstrasyon etkileride görülmektedir. Illüstrasyon etkileri en çok betimlediği tek figürlü kadın imgelerinde görülmektedir. Kadın portrelerinde yüz ifadelerini vermeye çabalamış, vücut hareketlerini şiirsel bir ifadeyle de vermeye çalışmıştır.

İllüstrasyon etkilerini çizgi, perspektif ve tonlamayla vermeye çabalamış figürlerinde hayret, merak ve ilgi duygularını kullanmıştır (Kınık ve Topak, 2012: 67-68). Nakkaş Levni Batı sanatından etkilenmiş fakat bir yandan da geleneksel minyatür geleneğini de resimlerinde uygulamaya devam etmiştir. Levni'nin eserlerinde batılılaşma etkileri, en çok boyamada, tonlamada, gölgelemede, kumaşların kıvrımında, figürlerin dinamik hareketlerinde görülür. Ayrıca sanatçının 137 minyatürü, 18.yy Osmanlı'nın canlı cıvıl cıvıl yaşam formunun panoramasını, mekan değişikliklerini, kalabalıkların düzenini göstermektedir (And, 2004: 94).

1. Araştırmanın Amacı:

Plastik açıdan (oran, hareket, boyut,... gibi) Nakkaş Levni'nin minyatür sanatına kattığı farklı etkileri ve kadın figürlerini ele alış biçimini ortaya çıkarmaktır.

2. Araştırmanın Önemi:

Minyatür resim sanatında kullanılan kurallar içerisindeki plastik değerlerin değişiminin önemini vurgulamaktır.

3. Levni kimdir?

17. Yüzyılın ikinci yarısında minyatür ve kitap üretimi durmuş ve duraklama döneminin etkisine girmiştir. İkinci klasik yada neo-klasik evre olan (1700-1750) yıllarında Minyatür sanatını tekrar canlandıran en önemli isim Levni'dir. 18. yy.'ın ilk otuz yılına damgasını vurmuş olan Nakkaş Levni'nin Edirne'den İstanbul'a gelmeden önce nakkaş yardımcısı, tezhip ve saz işleme ustası olup sonrasında ressamlığa geçtiği bilinmektedir (And, 2004: 94). Nakkaş Levni'nin doğum tarihi bilinmemekle birlikte hem renkli hem de çeşitli anlamına gelen Levni ismi kendisine başkaları tarafından verilmiştir. Levni'nin gerçek ismi Levnî Abdülcélil Çelebi'dir. 18. yy.'da yaşayan Levni minyatür sanatçısı olması yanında aynı zamanda bir halk ozanıdır. Edirne'li olan Levni daha sonra İstanbul'a gitmiştir. Lale devrinde batıyla olan politik ilişkilerin getirdiği iletişimin güçlenmesi Osmanlı sanatçıları da olumlu etkilemiştir. Minyatürde duraklama dönemine girilmesi Levni'nin minyatürleriyle tekrar gelişim ve değişim sürecine girmiştir (Bulut, 2001:60-63; İlten, 2011:1303).

4. Nakkaş Levni'nin Tek Figürlü Kadın Minyatür Örnekleri ve Analizleri

4.1. Acem Çengisi Maverdi

Dans Eden Kadın, (Acem Çengisi Maverdi. Levnî, 1720, Albüm. [TSM, H. 2155] (And, 2004:96);

(shorturl.at/agtwt)

Dikey kompoze edilen Minyatür görseline bakıldığında bir kadın figürünün dans eder pozda resmedildiği görülmektedir. Dans eden kadın figürünün hareketi Avrupa resim sanatını hatırlatmaktadır. Figürde hareket; gerek vücut hareketi (vücudun kıvrılması, başın hafif sağa çevrilmesi, ellerinin biriyle saç buklelerini tutması, diğer kolunu bükük vermesi, ayaklarını hareketli şekilde göstermesi) gerekse elbise kıvrımları ve dalgalanmalarla verilmiştir.

Figürün oran-orantısının anatomik değerlere uygun şekilde verildiği klasik minyatür anlayışına nazaran daha uygun oranların kullanıldığı ve batı sanatı resim anlayışına yaklaşıldığı görülmektedir. Kadın figürün göğüs dekoltesi geleneksel minyatür anlayışının dışına taşmaktadır. Görselde renk çeşitliliğinin olmadığı ve üç boyutun yani boyutlandırmanın verildiği görülmektedir. Kadın figürünün giydiği kıyafet ve kıyafetteki işlemeli motiflerin görünümü, figürün kıvrımlı duruşu ve kibar duruşu yaşadığı dönemin kültürünü ve yaşam formunun inceliğini göstermektedir.

Sanatçının kadın figürlerini sanatçının tek figür imgesi olarak birçok resminde imgelemesi dikkat çekmektedir. Kadın imgesinin yüzü güleç yüz ifadesiyle çizilmiştir. Sanatçının diğer minyatürlerinde de figürün duygusal halini yansıttığı görülmektedir. Minyatürde sanatçı arka fonu vermemiş arka fonu üst köşelerde süsleme ve alt bölümlerde çiçek motifleriyle oluşturduğu görülmüştür. Levni minyatürün dış hatlarını süsleme sınırlarla tamamladığı anlaşılmaktadır.

4.2. Genç Rakkase-Raks Eden Çengi

Rakkase Figürü”, 1720, TSMK, (shorturl.at/bdxEM).

Minyatürde kompozisyonda yer alan tek kadın imgesi bir harem kadınıdır. Levni harem kadınlarını minyatürlerinde sıklıkla ele almıştır (shorturl.at/bdxEM).

Minyatürde kompozisyon dikey ele alınmış ve temada dans eden bir kadın imgesi etüt edilmiştir. Dans eden harem kadın figürünün hareketi klasik dönem 'S' hareketine benzemektedir. Figürün iki elinde de oynarken çalmak için kullandığı vurmalı etki taşıyan nesneler bulunmaktadır. Figürde görülen önemli hareketler bir elinin yukarı diğer elinin aşağı doğru kıvrımlı olması, iki ayağının da hareket halinde olması, figürün yönünün profilden sola dönük iken cep heden seyirciye dönük ifade edilişi, başının sağ aşağı doğru kıvrımlı hareketi, kıyafetlerinin dalgalı formlarla resmedilmesi olarak söylenebilir. Figürün kollarında bulunan altın bilezikler, boynundaki kolye, başında ve giydiği diğer süslü kıyafetler dönemin kültürel giyim geleneğini ve kadınların süslenme arzusunu da ön plana çıkarmaktadır.

Figürün oran-orantısı doğru kurulmuş ve geleneksel minyatürlerden bu yönüyle de ayrılmıştır. Görülen tek oran-orantı sorunu başla vücut arasındaki oranın tam kurulamamış olmasıdır. Kadın figürün göğüs dekoltesi belirgin bir şekilde etüt edilerek klasik minyatürlerdeki giyim-kuşamdan farklı ifade edilmiştir. Minyatürde renk çeşitliliği görülmeyip üst üste lekese tonlamalarla, rengin tonal varvasyonlarının kullanılıp boyutlandırılmaya gidildiği görülmektedir. Kadın figürünün giydiği kıyafette yer alan işlemeli motifler resmi zenginleştiren başka bir unsurdur.

Sanatçının bu minyatüründe de kadın imgesi, güleç bir yüzle duygusu ifade edilmiştir. Minyatürde sanatçı arka fonu vermeyip üst köşelerde süsleme ve alt bölümlerde çiçek motifleriyle oluşturduğu görülmüştür. Ayrıca sanatçı sol altta Osmanlıca süslü bir yazı yazmıştır. Minyatürün dış hatlarını sade kalın kontur sınırlarla tamamlamıştır.

4.3. Dader Banu

“Rakkase Figürü”, 1720, TSMK, H. 2164, Albüm Resimleri, yaprak 18a. (Mahir, 2012:259).

Minyatürde kompozisyonda yer alan tek kadın imgesi bir harem kadını olduğu düşünülmektedir.

Kompozisyon dikey ele alınmış ve kompozisyonda dans eden bir kadın imgesi etüt edilmiştir. Dans eden figürün vücudu fazla hareketli çizilmeyip poz verir konumda çizilmiştir. Figür, bir elinde çiçek diğer elinde ise kıyafetini hafif yukarı çekmiş haliyle hareketlendirilmiştir. Ayrıca figürde görülen önemli hareketler; bir elinin yukarı diğer elinin aşağı doğru kıvrımlı olması, iki ayağının sola dönük olması, figürün yönünün profilden sola dönük fakat seyirciye cepheden dönük ifade edilişi, kıyafetlerinin dalgalı formlarla resmedilmesi olarak söylenebilir. Figürün kollarında bulunan altın bilezikler, boynundaki zümrüt kolye, başında ve giydiği diğer süslü kıyafetler dönemin kültürel giyim formunu ve kadınlardaki süslenme arzusunu da ön plana çıkarmaktadır.

Figürün oran-orantısı doğru kurulmuştur. “Rakkase Figürü”nün de göğüs dekoltesi belirgin bir şekilde etüt edilmiştir. Minyatürde rengin tonal varvasyonlarının kullanılıp boyutlandırılmaya gidildiği görülmektedir. Resimde kullanılan baskın renkler kahverengi, kırmızı, mor, yeşil, sarı ve tonlarıdır. Kadın figürünün giydiği kıyafette yer alan işlemeli motifler resmi zenginleştiren başka bir unsurdur. Kıyafette işlenen işlemeler sade ve stilize verilmiştir.

Sanatçının bu minyatüründe kadın imgesi tam belirgin olmasa da güleç bir yüzle duygusu ifade edilmiştir. Minyatürde sanatçı arka fonu vermemiş arka fonu üst köşelerde süsleme ve alt bölümlerde çiçek motifleriyle oluşturduğu görülmüştür. Ayrıca sanatçı sağ üstte Osmanlıca süslü bir yazı yazmıştır. Minyatürün dış hatlarını sade kalın kontur sınırlarla tamamlamıştır.

4.4. Frenk Kadın

“Frenk Kadını”, 1720, TSMK, H. 2164, Albüm Resimleri, yaprak 13b. (Bağcı, Çağman, Renda, Tanındı, 2006:223).

Minyatürde çizilen tek kadın bir batılı kadın imgesidir. Levni batılı anlayışta resme yönelmesinin yanında minyatürlerinde de batılı insanlar tema olarak kullandığı anlaşılmaktadır.

Figürün bir elinde havada kendini serinletmek için kullandığı yelpaze varken diğer elini ise eteğine doğru kıvrımlı bir şekilde hareketlendirmiştir.

Figürde görülen hareketler, bir elinin yukarı diğer elinin aşağı doğru kıvrımlı olması, kıyafetlerindeki hafif kıvrımlı hareketlerdir. Minyatürde görülen önemli sorunlardan bir tanesi figürün iki ayağının tamamen sola dönük fakat vücudunun cepheye dönük gibi olmasıyla oluşan perspektif ve anatomik problemidir. Bu tür problemlerin Levni'nin minyatürlerinde görülmesi halen klasik minyatür etkisinde kalındığının bir göstergesidir. Minyatürde görülen hareketler; figürün iki ayağının da hareket halinde olması, yönünün sola doğru fakat seyirciye dönük ifade edilişi, başının sağ aşağı doğru kıvrımlı hareketi, kıyafetlerinin dalgalı formlarla resmedilmesi olarak söylenebilir. Figürün taktığı ve giydiği kıyafet Frenk gelenek ve kültürünü yansıtmaktadır.

Figürün oran-orantısında bazı problemler görülmektedir (Eldiverenlerin abartılı görülmesi ayaklarının yönünü vücut yönünden farklı olması gibi). Levni'nin bu minyatüründe de kadın figürün göğüs dekoltesi belirgin bir şekilde etüt edilmiştir. Diğer minyatürlerinden ayrışabileceğini söyleyeceğimiz bu minyatürde renk çeşitliliğinden söz edilebilir. Kırmızı, mavi, kahverengi, sarı gibi renkler resimde baskın olarak kullanılmıştır. Kadın figürünün giydiği kıyafette ve yelpazede işlemeli motifler resmi zenginleştirmektedir.

Minyatürde yüz mimikleri hâkim olup kadın imgesi güleç bir yüzle, duygusu ifade edilmiştir. Minyatürde sanatçı arka fonu vermeyip arka fonu üst köşelerde süsleme ve alt bölümlerde çiçek motifleriyle oluşturduğu görülmüştür.

4.5. Saçını Toplayan Kadın

“Saçını Toplayan Kadın” 1720, TSMK, H.2164, Albüm Resimleri, yaprak 12b.
(Enveroğlu, 2018:43)

Dikey ele alınmış kompozisyonda yere çömelmiş yarı oturur vaziyette iki eliyle saçlarını toplayan bir kadın imgesi vardır. Figür aşırı hareketli (bir dizi kırık havada, diğer dizinin yere yapışık olması, ellerinin yukarı doğru bükümlü başörtüsünü kavrar olması, kıyafetlerinin dalgalı olması) bir görünüm içerisindedir. Figürün kollarında bulunan altın bilezikler, boynundaki kolye, giydiği diğer süslü kıyafetler dönemin kültürel giyim formunu ve kadınlardaki süslenme arzusunun da ön plana çıkarmaktadır. Zemin stilize çiçek formlarıyla etüt edilmiş bir halı ile kaplıdır. Duvar ise sarı lekeli formlarla verilmeye çabalanmış ve mekân oluşturulmuştur.

Figürün oran-orantısına dikkat edilerek batılı resim anlayışına yaklaşılmıştır. Kadın figürün, göğüs dekoltesi belirgin bir şekilde etüt edilerek geleneksel minyatürlerdeki giyim-kuşamdan farklı ifade edilmiştir. Minyatürde renk çeşitliliğinden rengin tonal varvasyonlarının kullanılıp boyutlandırılmaya gidildiği görülmektedir. Kadın figürünün giydiği kıyafette yer alan işlemeli motifler resmi zenginleştiren başka bir unsurdur.

Sanatçı bu minyatürün de kadın imgesini güleç yüz ifadesi ile çizmiştir. Minyatürde mekân olgusu verilmesine karşın üst köşelerde süsleme uygulamıştır.

5. YÖNTEM

Araştırma verilerini elde etmek amacıyla tez, kitap, makale ve internet kaynakları taranarak literatür araştırmasına gidilmiştir. Literatür taramasıyla elde edilen veriler ve alan uzmanlarında düşünce ve görüşleri dikkate alınarak Nakkaş Levni'nin minyatür görselleri incelenmiş ve betimsel araştırma yöntemi ile resimler analiz edilip verilere ulaşıp sonuçlar ortaya çıkarılmıştır. Batı sanatı ve Türk minyatür sanatı karşılaştırılarak Levni'nin eserlerinin durumu tespit edilmeye çalışılmıştır. Yine klasik minyatür resmiyle Levni'nin eserleri karşılaştırılarak minyatürün geldiği nokta ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın evrenini 18. YY. minyatür sanatı, klasik minyatür sanatı ve Avrupa resim sanatı özellikle Rönesans resim sanatı oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 18. YY'da yaşayan Nakkaş Levni ve tek figürlü bayan minyatürleri oluşturmaktadır. Araştırmanın sınırlılığı ise Nakkaş Levni'ye ait beş adet tek figürlü kadın minyatürleridir.

6. SONUÇLAR

Levni'nin bazı minyatürlerinde tek figürlü bayan çalıştığı görülmüş, bunun dışında tek figürlü padişah ve şehzade minyatürleri de çizdiği tespit edilmiştir.

Levni minyatürlerinde çok figürlü betimlemeler yapmış olsa dahi sanatçının çoğunlukla tek figürlü minyatürleri dikkati çekmektedir.

Resmini yaptığı bayan figürlerinin bazılarını, Avrupa resim sanatı özellikle Rönesans resim sanatında kullanılan 'S' hareketini verdiği görülmektedir.

Minyatürde model olarak kullanılan kadınlar genelde haremden seçilip resimleri çizilmiştir. Nakkaş Levni'nin minyatürlerindeki kadın figürlerin genellikle göğüs dekolteğini belirgin çizmesiyle geleneksel minyatürden farklı bir bakış açısıyla hareketle batılılaşmaya gittiği görülmektedir.

Figürlerin anatomik yapılarını belirgin çizdiği ve oranlamanın kurulduğu anlaşılrsa da fakat bazı figürlerde baş ile vücut arasında hafif oran sorunu hissedilmektedir. Bazı minyatürlerde ise görülen önemli sorunlardan bir tanesi figürün iki ayağının tamamen sola dönük fakat vücudunun cepheye dönük gibi olmasıyla oluşan perspektif ve anatomik problemidir.

Bu tür problemlerin Levni'nin minyatürlerinde görülmesi halen klasik minyatür etkisinde kaldığının bir göstergesidir. Klasik minyatür anlayışına nazaran nakkaşın figürlerinin çok gerçekçi etüt ettiği araştırma sonucunda ayrıca tespit edilmiştir.

Yine Levni'nin minyatürlerinde arka fonda monokrom bir renk kullanıldığı ve birkaç stilize çiçekle yada süslemelerle doldurulduğu görülmektedir.

Minyatürlerde figür ve çevresinin renklendirmesinde, tonlanmasında çok fazla çeşitliliğin olmadığı görülmüştür. Sanatçı figürlerin kıyafetlerini etüt ederken klasik bezeme metodu kullanmamış nakışlar ya sadeleştirilmiş yâda yapılmamıştır.

Minyatürlerde görülen diğer bir özellik figürlere verilen üç boyut yani boyutlandırmadır. Geleneksel minyatürde çok fazla boyutlandırma yokken Batı sanatına yaklaşan bir tavırda boyutlandırmada görülmektedir. Boyutlandırmayı ise sanatçı üst üste tonlama yaparak sağlamıştır. Resimlerde yer yer hissedilen derinlik arka fonun verilmemesine rağmen hissedilmektedir.

Tek figürlü kadın imgelerinde dikkati çeken bir özellikte monoton yüz ifadesi yerine gülümseyen yüz ifadelerini tercih ederek figürün duygusunu da yansıtmıştır. Kadın figürlerinin süslü kıyafetler, değerli takılar (altın bilezik, kolye, zümrüt vb.) hem o dönemin kültürel yapısını hem de kadınlardaki süslenme geleneklerinin yansıması olarak görülmektedir.

Levni'nin minyatür eserlerinin modern resme geçişte öncü olduğu kanısı araştırma sonucu ortaya çıkmıştır.

KAYNAKLAR

- And Metin, (2004). Osmanlı Tasvir Sanatları: 1 - Minyatür, İstanbul; Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Mahir, Banu, (2012). Osmanlı Minyatür Sanatı, İstanbul; Kabalcı Yayıncılık.
- Bağcı, Serpil, Çağman, Filiz, Renda Günsel, Tanındı, Zeren, (2006). Osmanlı Resim Sanatı, İstanbul; T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Başkan, S., (2014). Başlangıcından Cumhuriyet Dönemine Kadar Türklerde Resim, Ankara; Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Bulut, H. (2001). Yeniliklerle Dolu Yüzyıldan İki 'Yeni' İsim: Nedim-Levni Ve Eserlerindeki İlden, Serkan, (2011). "Levni İmzalı İnsan Resimlerinde Figür Anlayışı", Turkish Studies, Cilt. 6 Sayı. 1; 1303-1315.
- Kınık, Mustafa ve Topaklı, Asım, (2012). "Levni Minyatürlerinde İllüstrasyon", Akdeniz Sanat Dergisi, Cilt. 5 Sayı. 10; 71-85.
- Bulut, Hülya, Yeniliklerle Dolu Yüzyıldan İki 'Yeni' İsim: Nedim-Levni Ve Eserlerindeki Sevgili Figürleri. (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Bilkent Üniversitesi, Türk Edebiyat Bölümü/Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Enveroğlu, Zerrin, Osmanlı Minyatür Sanatı İçerisinde Nakkaş Levni Üslubunda Kadın Figürleri Ve Günümüz Sanat Anlayışında Yenilik
- Arayışları. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bilkent Üniversitesi, Türk Edebiyat Bölümü/Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

shorturl.at/crCH7

shorturl.at/hpC47

shorturl.at/fxBPV

shorturl.at/cm125